MMM: Ajankohtaiskatsaus eri tuotantosuuntien talouden näkymiin

Maatalousjaoston kokous 1.3.2024

Sisältö

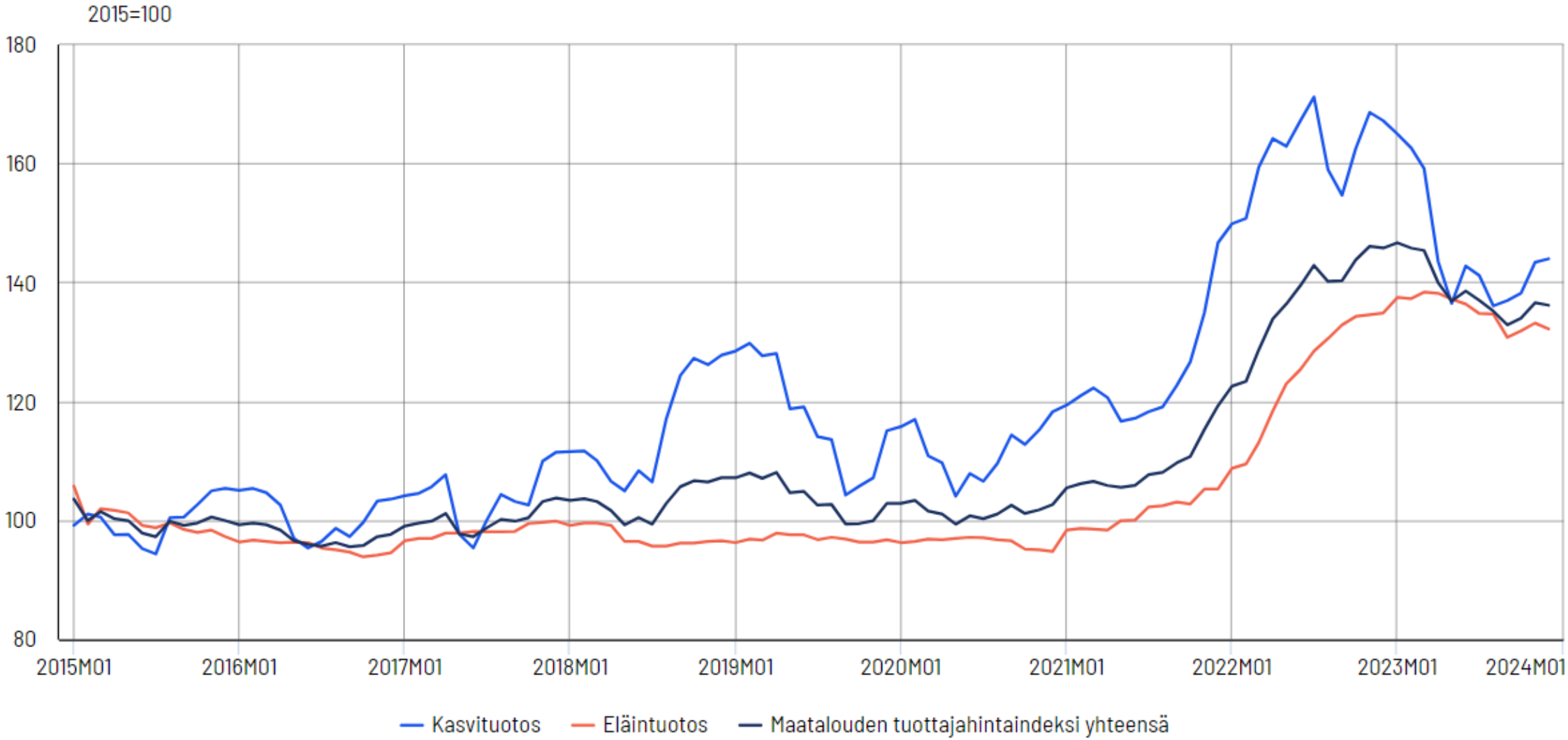
- Maatalouden yleinen tulo- ja kannattavuuskehitys
- Keskeiset maatalouden tuotantosuunnat
- Kala- ja metsätalouden tilannekatsaus

Maatalouden yleinen kannattavuuskehitys

- Venäjän hyökkäyssodan jatkuessa epävarmuus ja hintavaihtelut ovat jatkuneet maataloustuotteiden markkinoilla edelleen, mutta markkinamuutokset eivät ole olleet niin rajuja ja odottamattomia kuin vuonna 2022.
- Maatalouden tuottajahinnat alenivat viime vuonna erityisesti kasvinviljelyssä, ja samalla kuiva ja kuuma kasvukausi johti poikkeuksellisen pieneen peltokasvien kokonaissatoon.
- Maatalouden tuotantokustannusten alenemisesta huolimatta tuotteiden ja tuotantopanosten väliset hintasuhteet ovat säilyneet hankalina. Lisäksi korot ovat nousseet merkittävästi.
- Näiden syiden vuoksi kannattavuus jäi vuonna 2023 maataloudessa edellisvuotta heikommaksi koko maan tasolla. Vuosi 2022 oli lopulta pelättyä selvästi parempi.
- Samalla on nähtävissä se, että kannattavuusvaihtelu eri tilojen ja eri tuotantosuuntien välillä on kasvanut viime vuosien aikana yhä suuremmaksi.
- Toimintaympäristön muutoksista huolimatta elintarvikeomavaraisuus on säilynyt hyvällä tasolla.

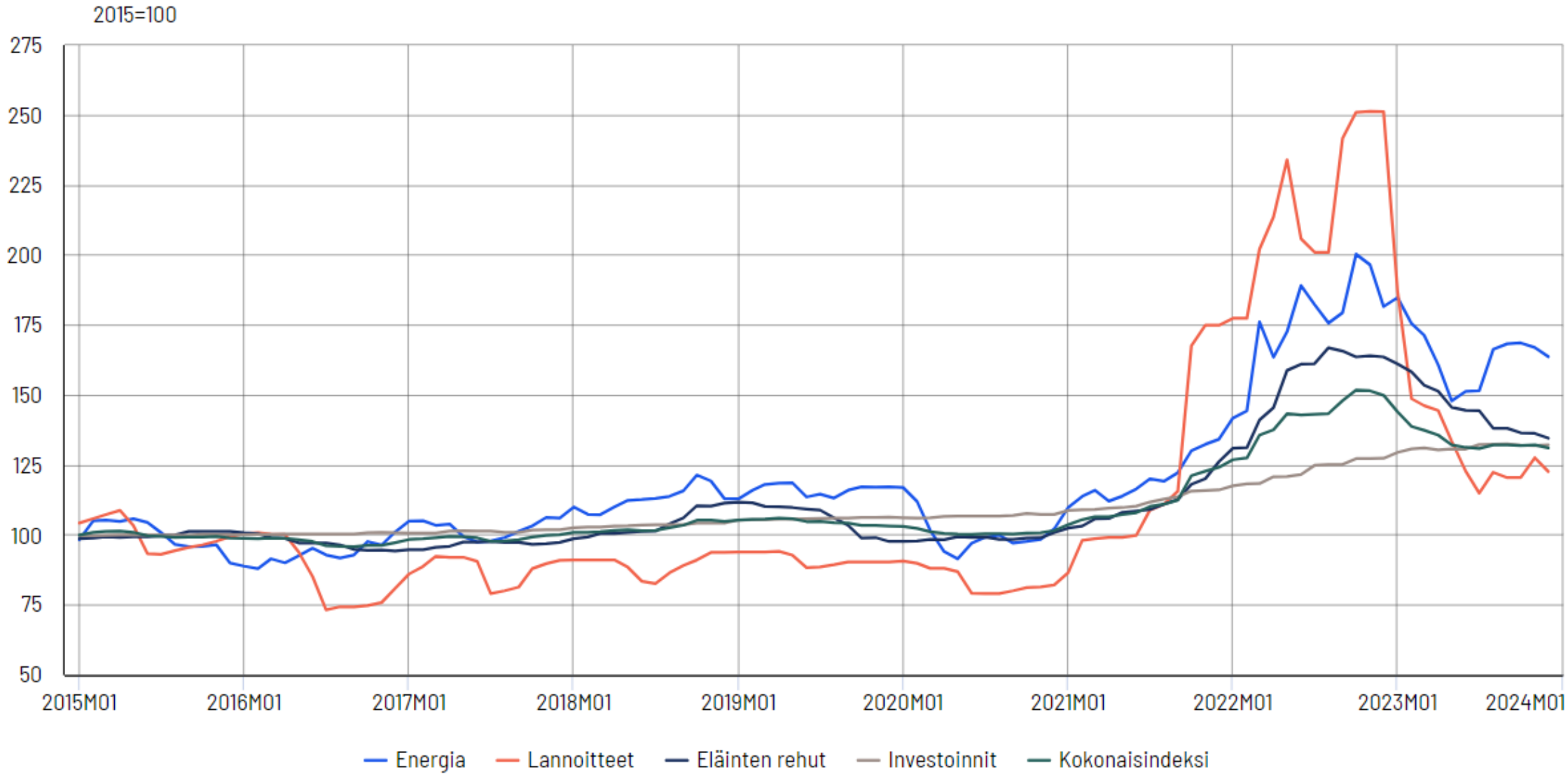
Maatalouden tuottajahintaindeksi (2015=100) 2015M01-2023M12*

Indeksipisteluku

Lähde: Tilastokeskus, maatalouden tuottajahintaindeksi

Maatalouden tuotantovälineiden ostohintaindeksi (2015=100), energia, lannoitteet, rehut ja investoinnit 2015M01-2023M12

Lähde: Tilastokeskus, maatalouden tuotantovälineiden ostohintaindeksi

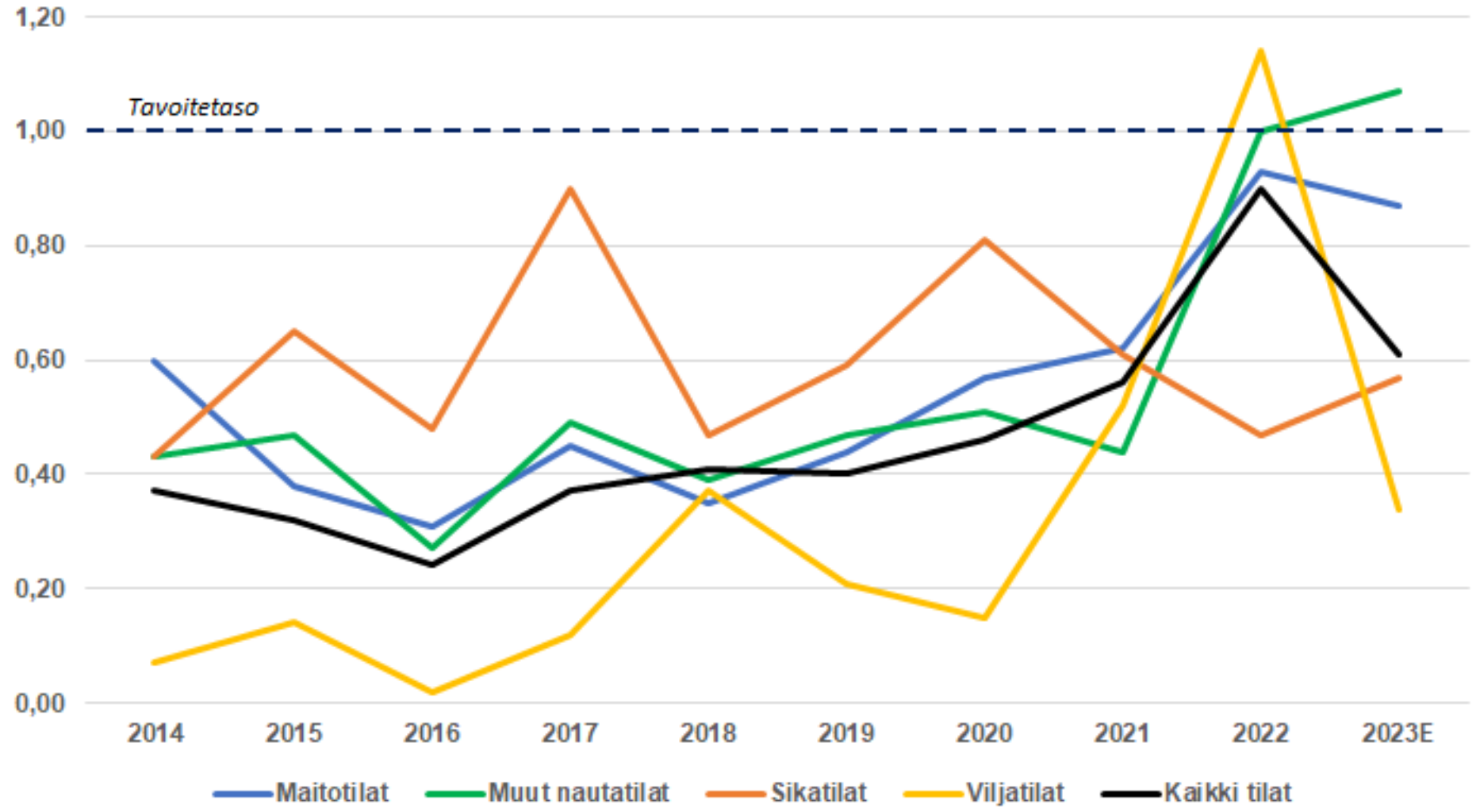
Tuottajahinnat vuonna 2023 keskimäärin

(suluissa muutos edelliseen vuoteen)

- maidon hinta keskimäärin 53,16 snt/l (+8 %)
- sonninliha 4,61 €/kg (+10 %)
- sianliha (lihasiat) 2,19 €/kg (+9 %)
- karitsanliha 5,73 €/kg (+9 %)
- luomusonninliha 5,09 €/kg (+6 %)
- kananmunat (lattiakanalat) 1,56 €/kg (+10 %)
- kananmunat (luomukanalat) 2,48 €/kg (-3 %)
- ruokaperuna 0,22 €/kg (+5 %)
- leipävehnä (laatukorjattu) 262 €/tn (-22 %)
- ruis (laatukorjattu) 293 €/tn (+0 %)
- elintarvikekaura (laatukorjattu) 236 €/tn (-24 %)
- rypsi/rapsi (laatukorjattu) 516 €/tn (-20 %)
- luomuelintarvikekaura (perushinta) 341 €/tn (-14 %)
- luomuruis (perushinta) 302 €/tn (-8 %)

Lähde: Maataloustuotteiden tuottajahinnat –tilasto.
Luonnonvarakeskus 16.2.2024

Keskeisten tuotantosuuntien kannattavuuskerroin vuosina 2014-2023E

*Kun tilan **kannattavuuskerroin** on tasan 1, maatalouteen sijoitetulle omalle pääomalle saatu korko ja yrittäjäperheen tekemälle työlle saatu tuntipalkka ovat ennalta asetettujen laskentakorko- ja tuntipalkka-vaatimusten suuruiset.*

Lähde: Taloustohtori-palvelu, Luonnonvarakeskus 27.2.2024.

Maatalouden näkymät jatkossa

- Epävarmuus markkina- ja hintakehityksen suhteen jatkuu toistaiseksi.
- Korkojen nousun ja tiukempien rahoitusehtojen merkitys on suuri etenkin hiljattain investoineilla tiloilla – monella investointeja suunnittelevalla tilalla toteutus voi nyt viipyä.
- Suuri tulo- ja kannattavuusvaihtelu eri tilojen ja eri tuotantosuuntien välillä on kasvanut – jatkuuko sama kehitys ja vauhdittuuko maatalouden rakennemuutos entisestään?
- Uusiutuvan energian investoinneilla on tärkeä rooli omavaraisuuden vahvistamisessa – lannoitteiden suhteen mahdollisuudet ovat hankalammat (**N,** P, **K**)
- Maatalouden tuotantomäärät säilyvät lähivuosina kokonaistasolla varsin vakaina.
- Pidemmällä aikavälillä kotimaisen tuotannon kehitykselle on kolme keskeistä tekijää:

  1) mitä suomalaiset kuluttajat haluavat ostaa (rakenteelliset kulutusmuutokset toteutuvat hitaasti),

  2) mitä elintarviketeollisuus ja -kaupat tarjoavat kuluttajille (+ tuonti ja vienti?), ja

  3) mitä Suomessa on <u>mahdollista ja perusteltua</u> tuottaa

Kalatalouden arvoketjun tilanne

- Arvokkaimman kalastusmuotomme eli silakan ja kilohailin kalastuksen arvoketjun osalta tilanne on viime syksyisten suurten kalastuskiintiöleikkausten (kahdessa vuodessa yritystoiminnan pohjana olevat silakan kalastuskiintiöt ovat pudonneet noin puoleen) takia voimakkaassa muutoksessa, kun silakkaa on tarjolla huomattavasti kysyntää vähemmän. Hinta on noussut ja mm. elintarvikesilakan osalta raaka-aineen saanti on vaikeutunut. Vaikka komission ehdottama perusteeton silakan kalastuskielto kyettiin välttämään, se ehti vaikeuttaa erityisesti elintarvikesilakan menekkiä ja aiheuttaa yhä jatkuvaa mainehaittaa mm. kuluttajien keskuudessa.
- Merialueen rannikkokalastuksen osalta tilanne on vakaampi, vaikka saalismäärät ovat pienentyneet. Erityisesti hyljeongelma vaikeuttaa/hidastaa alan kehittymistä.
- Sisävesillä kalastus kehittyy myönteisemmin ja alalle on hakeutunut myös uusia yrittäjiä. Haasteena on usein kalastusmahdollisuuksien saaminen.
- Kalankasvatuksessa on viime aikoina saatu uusia merkittäviä ympäristölupia ja myös tuotannon odotetaan lähtevän tavoitteiden mukaiseen kestävään kasvuun. Alalla on investointihalukkuutta ja myös jatkossa pyritään edelleen tehostamaan lupaprosesseja kestävän kasvun nopeuttamiseksi
- Kalanjalostusteollisuuden tilanne on vakaa, vaikka yritysrakenne muuttuu jatkuvasti. Suurin osa jalostetusta kalasta on tuotua ja alan tavoitteena onkin kotimaisen raaka-aineen saannin ja käytön lisääminen.

Metsätalouden tilanne

Puumarkkinatilanne 2023:

- puumarkkinoihin vaikutti kaksi vastakkaista tekijää: venäläisen raakapuun tuontimäärien korvaaminen lisäsi kotimaisen puun kysyntää, mutta toisaalta metsäteollisuustuotteiden heikko kysyntä, kapasiteetin alhaiset käyttöasteet ja tuotantomäärien supistumiset vähensivät raakapuun tarvetta ja kysyntää.
- ennakkotietojen mukaan puukauppamäärä jäi kaksi prosenttia pienemmäksi kuin edellisenä vuonna ja neljä prosenttia pienemmäksi kuin keskimäärin viiden edellisvuoden aikana. Yksityismetsien pystykaupoissa havutukkien reaaliset keskihinnat pysyivät edellisen vuoden tasolla, mutta kuitupuun hinnat nousivat.

Hakkuumäärät 2023:

- ennakkotietojen mukaan runkopuun hakkuumäärä oli yhteensä 68,6 miljoonaa kuutiometriä. Määrä pieneni edellisestä vuodesta 6,5 miljoonaa kuutiometriä eli yhdeksän prosenttia. Edellisen viiden vuoden keskimääräisestä tasosta jäätiin kahdeksan prosenttia.

Yksityismetsätalouden kannattavuus:

- vuonna 2022 yksityismetsien bruttokantorahatulot olivat 2,435 mrd. euroa ja liiketulos 162 euroa/ha.
- tietoja vuodelta 2023 ei ole vielä saatavilla, mutta hakkuumäärän pienenemisen takia kantorahatulot ja liiketulos voivat hieman laskea edellisvuodesta.

EU-sääntely vaikuttaa metsäsektorin toimintaympäristöön

- Ennallistamisasetus, Metsäkatoasetus, LULUCF-asetus, Uudistettu uusiutuvan energian direktiivi (RED II), asetus Euroopan metsien seurantakehyksestä, maaperädirektiivi…

Kiitos!